

DROBCI IZ GERONTOLOŠKE LITERATURE

Zbrala: mag. Simona Hvalič Touzery

ALBANIJA: ALBANSKO PREBIVALSTVO KAŽE ZNAKE STARANJA

V Albaniji se v zadnjih letih kažejo znaki staranja prebivalstva. Po podatkih albanskega statističnega urada je povprečna starost v državi s 3,14 milijonov prebivalcev 31,7 let (še pred nekaj leti je bila 25 let). Tudi rodnost upada. Leta 2001 je bilo v povprečju na mater rojenih 2,3 otroka, medtem ko je sedaj stopnja rodnosti le 1,8 otroka, kar je trikrat nižje kot pred štiridesetimi leti. Do leta 2021 naj bi rodnost upadla na 1,4 otroka. Povprečna pričakovana življenjska doba moških je bila leta 2001 72,1 let, žensk pa 78,6. Petdeset let nazaj je bila povprečna življenjska doba moških 52,6 let, žensk pa 54,4 let.

Objavljeno v: XINHUA NEWS AGENCY, maj, 2006, v: Global Ageing Programm: News. <http://www.aarp.org/research/international/news/>

EU: VSAK ČETRTI POROČEN PAR V EU BREZ OTROK

Nova študija Eurostata je pokazala, da četrina poročenih parov v EU nima otrok. Poleg tega je bilo leta 2005 dve tretjini gospodinjstev v EU-25 brez otrok. Medtem ko je bilo 70% gospodinjstev brez otrok na Finskem, v Nemčiji, na Danskem in v Avstriji, je bil na Poljskem, v Litvi, na Slovaškem, Cipru in Malti ta delež 55%. V skoraj vseh državah članicah so imela gospodinjstva z otroki večinoma enega otroka, 4% pa je bilo staršev s tremi ali več otroki. Leta 2004 se je v EU rodilo 4,8 milijona otrok. Najvišjo stopnjo rodnosti so zabeležili na Irskem (15,2 živorojenih otrok na 1.000 prebivalcev), sledijo ji Francija (12,7), Danska, Luksemburg in VB (12,0). Najnižjo stopnjo rodnosti so imeli v Nemčiji (8,8), Latviji (8,8)

in Litvi (8,9). Tretjina otrok se je rodila izven zakonske zveze. Največji delež nezakonskih otrok je bil v Estoniji, na Švedskem, Danskem, v Latviji in Franciji. 13% otrok živi z enim od staršev. V VB je takšnih kar četrtnina, visok delež pa je tudi v Belgiji (18%) in Estoniji (17%). Iz poročila je tudi razvidno, da pride na skoraj vsaki dve poroki v EU ena ločitev. Leta 2004 se je poročilo 2,2 milijona parov, ločilo pa 1 milijon. Najvišjo stopnjo porok so zabeležili na Cipru (7,2 poroki na 1.000 prebivalcev), Danskem (7,0) in Malti (6,0), najnižjo stopnjo pa imajo v Grčiji (4,2), Belgiji (4,1) in Sloveniji (3,3).

Objavljeno v: Deutsche Presse-Agentur, maj, 2006, v: GmbH: Global Ageing Programm: News. <http://www.aarp.org/research/international/news/>

SVET: POROČILO SVETOVNE ZDRAVSTVENE ORGANIZACIJE

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) je izdala poročilo "World Health Report 2006 - Working together for health", v katerem obravnava trenutno krizo na področju zdravja svetovne delovne sile ter način, kako bi lahko rešili pomanjkanje zdravnikov, medicinskih sester in drugih zdravstvenih delavcev, še posebej v deželah v razvoju. V poročilu je zbrana vrsta nacionalnih podatkov (tudi za Slovenijo), med drugim tudi o pričakovanem trajanju življenja. Ta je najnižji v Zimbabveju, kjer dosega le 37 let za moške in 34 let za ženske. Pod 40 let imata pričakovano življenjsko dobo še Svaziland in Sierra Leone. Prvih deset držav z najnižjim pričakovanim trajanjem življenja je v Afriki. Razloga za to sta med drugim AIDS

in revščina. Najdaljšo življenjsko dobo imajo na Japonskem – 82 let (79 moški, 86 ženske). Celotno, 237 strani dolgo poročilo, napisano v angleškem jeziku, dobite na strani: www.who.int/whr/2006/en/.

Objavljeno v: ILC Policy Report, maj 2006:4

NIZOZEMSKA: ČETRTINA NIZOZEMSKE DELOVNE SILE STAREJŠA OD 50 LET

Nizozemski statistični urad CBS je sporočil, da je skoraj četrtina zaposlenih na Nizozemskem presegla starost 50 let, deloma zaradi staranja prebivalstva, deloma zato, ker vse več starejših ostaja na trgu delovne sile. V zadnjem desetletju se je število zaposlenih, starejših od 50 let, povečalo za 60%. Število zaposlenih ljudi, starejših od 50 let, je poraslo v vseh starostnih skupinah, najbolj pa med starimi od 55 do 59 let. V tej starostni skupini se je sodelovanje na trgu delovne sile povečalo s 40% na 55%. Število zaposlenih se je prav tako precej povišalo v starostnih skupinah 50 do 53 let in 60 do 64 let.

Objavljeno v: Xinhua News Agency, 9.maj, 2006, v: Global Ageing Programm: News. <http://www.aarp.org/research/international/news/>

FRANCIJA: LANSIRALI NOV NAČRT O STAROSTI

Konec maja je francoski premier Villepin lansiral nov načrt solidarnosti s starimi ljudmi (Solidarité grand âge). Kot pomemben cilj so opredelili izboljšanje oskrbe starih onemoglih oseb. Z novimi ukrepi naj bi pripomogli k večji možnosti izbire, glede tega, kje bodo stari prejemali oskrbo – na svojem domu ali v bolnišnici. Vlada predvideva povečanje geriatričnih oddelkov v bolnišnicah, kjer bo starim ljudem zagotovljena specialistična pomoč. Nova mesta naj bi kmalu odprli tudi v domovih za stare. Poleg tega se želi vlada boriti proti pasivni zlorabi, t.j. pomanjkanju komunikacije med

oskrbovalci in oskrbovanimi osebami. Name ravajo vzpodbuditi tudi raziskovanje obolenj v visoki starosti, kot sta npr. Alzheimerjeva in Parkinsonova bolezen.

Objavljeno v: CoverAGE, maj 2006: 9, Le Monde, 27.06. 2006

ZDA: ODNOS BABY BOOM GENERACIJE DO ALZHEIMERJEVE BOLEZNI

ACT-AD (Accelerate Cure/Treatments for Alzheimer's Disease) je združenje enaindvajsetih ameriških nacionalnih organizacij, ki si prizadevajo za razvoj novih zdravil in oblik zdravljenja, ki bi upočasnili, ustavili ali pa izboljšali Alzheimerjevo bolezen. Pred kratkim je ACT-AD opravila raziskavo, v kateri so proučevali odnos baby boom generacije do Alzheimerjeve bolezni. Ugotovili so, da je večina anketiranih izrazila zaskrbljenost nad trenutnimi možnostmi zdravljenja in odnosom vlade do raziskovanja in oblikovanja novih zdravil. 80% anketiranih je bilo pripravljenih sodelovati v eksperimentalnem zdravljenju, ki bi potencialno lahko preprečilo bolezen, čeprav bi bilo z njim povezano precejšnje zdravstveno tveganje. Več kot tri četrtine jih je menilo, da bi morala biti Alzheimerjeva bolezen glavna prioriteta države. Združenje ACT-AD si bo v prihodnje prizadevalo, da bo Alzheimerjeva bolezen postala nacionalna zdravstvena prioriteta. Več o prizadevanjih te organizacije najdete na njihovi spletni strani: www.act-ad.org/

Objavljeno v: ILC Policy Report, maj 2006:5

EU: NOV ZDRAVSTVENI PORTAL EU S POSEBNO SEKCIJO O STARIH LJUDEH

Leta 2005 je vsaj tretjina odraslih ljudi v EU (130 milijonov Evropejcev) po internetu iskala informacije o zdravju. Komisija je zato z namenom, da jim pri tem pomaga, odprla poseben zdravstveni EU portal ("Health-EU

Portal”). Namenjen je državljanom, pacientom, strokovnjakom na področju zdravstvenega varstva, znanstvenikom itd. Projekt, v okviru katerega je nastal omenjeni portal, združuje države članice EU, države EFTA, mednarodne organizacije in nevladne organizacije. Iskalci bodo imeli prek interneta dostop do 40.000 povezav na zanesljive vire. Prevod portala v 20 uradnih jezikov EU pomeni, da ga lahko uporablja do 1,5 milijarde ljudi po svetu. V sekciji o starih ljudeh najdete tudi informacije o evropskih pobudah in projektih o staranju. Portal je dostopen na strani:

http://ec.europa.eu/health-eu/my_health/elderly/ngo_en.htm

Objavljeno v: CoverAGE, maj 2006: 3

ZDA: NAJNOVEJŠI PODATKI O DELAVCIH, STAREJŠIH OD 55 LET

Organizacija AARP je objavila najnovejše podatke o delavcih, starejših od 55 let (“Update on the Aged 55+ Worker”). V poročilu so analizirali zaposlitveni status, trende in stopnjo udeležbe na trgu delovne sile, starost in diskriminacijo v službi ter spreminjajočo se delovno ureditev starejših delavcev. Leta 2005 je število zaposlenih, starih 55 let in več, v ZDA naraslo za več kot 1,3 milijona oz. za 5,6%. V tej starostni skupini je bilo zaposlenih 37,2% ljudi. Poleg tega je bil leta 2005 med zaposlenimi večji delež oseb, ki so že dosegle upokojitveno starost (65-69 let), kot leta 2004; 28,3% jih je delalo ali pa so zaposlitev iskali (leta 2004 je bilo takšnih 27,7%). V poročilu tudi omenjajo, da je rast zaposlenosti med starimi 55 let in več pričakovana in bo v prihodnosti nagla. Do leta 2014 naj bi se delež zaposlenih, starih 55 let in več, v primerjavi z današnjim stanjem povečal za 50%. Več informacij dobite na: http://assets.aarp.org/rgcenter/econ/dd136_worker.pdf.

Objavljeno v: ILC Policy Report, junij 2006:4

ŠVICA: ŠVICARSKO STARO PREBIVALSTVO SE BO DO LETA 2050 MOČNO POVEČALO

V poročilu švicarskega vladnega statističnega urada (Federal Statistics Office) je omenjeno, da se bo število ljudi, starih 65 let in več, do leta 2050 povečalo za 90%. Tako bo do leta 2050 v Švici 2,2 milijona ljudi, starejših od 65 let, kar bo predstavljalo 27% celotne švicarske populacije. Poleg tega bosta prišli takrat le dve osebi v delovnoaktivni starosti na eno upokojeno osebo, medtem ko je trenutno razmerje 4:1. Nezadostno število delavcev bo močno vplivalo na ekonomijo države. V poročilu tudi predvidevajo, da se bo število prebivalcev, ki je trenutno 7,4 milijona, do leta 2036 povečalo na 8,2 milijona, potem pa bo začelo počasi upadati, tako da naj bi imeli leta 2050 v Švici 8,1 milijona ljudi. To je podobno trendom ostalih evropskih držav. V poročilu tudi predvidevajo, da priseljenci do leta 2036 ne bodo več nadomestili negativno stopnjo rodnosti, ki bo od leta 2025 zelo očitna.

Objavljeno v: XINHUA NEWS AGENCY 2006, v: Global Ageing Programm: News. <http://www.aarp.org/research/international/news/>

NORVEŠKA: POVEČANJE PRIHODKOV UPOKOJENIH PAROV

Norveški statistični urad (Statistics Norway) je na svojih spletnih straneh (www.ssb.no/ifhus_en/) objavil informacijo o tem, da so se prihodki pri upokojenih parih na Norveškem v zadnjih letih bolj povečali kot pri mlajših starostnih skupinah. Statistiki menijo, da je razlog za to dejstvo, da imajo pred kratkim upokojeni ljudje višje prihodke oz. pokojnine ter tudi prihodke iz lastnine, kot pa so jih imeli starejši upokojenci. Manjši prihodki v mlajši starostni skupini pa so verjetno posledica težav na trgu delovne sile od leta 2000.

Objavljeno v: ILC Policy Report, junij 2006:3

DANSKA: ODOBREN NAČRT ZA VEČANJE UPOKOJITVENE STAROSTI

Danski parlament je odobril načrt, po katerem se bo upokojitvena starost za Danco do leta 2027 postopno povečala s 65 let na 67 let. Poleg tega bodo do leta 2022 zvišali zgodnjo upokojitveno starost s 60 na 62 let. Te spremembe so ključne, če želijo v državi ohraniti sedanjí sistem socialne blaginje in se uspešno spopasti s potrebami starajoče se populacije. Poleg tega izvajajo ukrepe, s katerimi bi v državo privabili usposobljene priseljence in študente. Z omenjenimi ukrepi naj bi Danska ostala konkurenčna v globalni ekonomiji.

Objavljeno v: ILC Policy Report, julij 2006:3

JAPONSKA: TERAPIJA Z ROBOTI-ŽIVALMI

Paro, majhen bel tjulenj, je živalski terapevtski robot, ki ga je razvil japonski Nacionalni inštitut za napredno industrijsko znanost in tehnologijo (National Institute of Advanced Industrial Science and Technology). Prototipe trenutno testirajo v domovih za stare ter z avtističnimi in drugače bolnimi otroki na Japonskem in Švedskem. Znanstvene raziskave kažejo, da terapija z živalmi pomaga ljudem psihično, fizično in

socialno. Vendar pa vsi ljudje, ki potrebujejo tovrstno terapijo, niso v okolju, ki bi dopuščalo živali. Poleg tega so tu še nevarnosti pred alergijami, infekcijami, praskanjem ali celo ugrizi. Prek terapije z robotom so se ustvarjalci želeli izogniti tovrstnim težavam. Ustvarjalci robota verjamejo, da bo ta imel na otroke v bolnišnicah ter na stare ljudi v domovih za stare, enak učinek kot žive živali.

Objavljeno v: http://www.aist.go.jp/aist_e/museum/science/6/6.html, CoverAGE, maj 2006: 15

ZDA: VIAGRA IN UPOKOJENCI

Zdravniki poročajo o naglem porastu spolno nalezljivih bolezní, kot je npr. herpes. Med upokojenci v upokojenski skupnosti blizu Orlanda na Floridi, imenovani »The Villages«, menijo, da naj bi bil razlog za to v vse večji priljubljenosti Viagre med upokojenci. Eden od 70-letnikov, ki živi v skupnosti, je dejal: »Nikoli prej nisem imel toliko zmenkov kot sedaj.« Zdravstveni delavci nameravajo v prihodnje oblikovati izobraževalni program, ki bo upošteval, da mnogi stanovalci spadajo v generacijo, ko se o spolnosti še ni odprto govorilo.

Objavljeno v: Richard Luscombe, The Guardian, 30.05. 2006, <http://www.guardian.co.uk/>